

Stomatološka klinika ob 60-letnici

Stomatološka klinika že 60 let predstavlja edino vrhunsko terciarno ustanovo na področju zobozdravstva v Republiki Sloveniji. Začetki so bili v skromni hišici ob Zaloški cesti, kjer je prvi predstojnik prof. dr. Jože Rant leta 1945 okrog sebe zbral peščico predvojnih zdravnikov stomatologov, ki so postali njegovi asistenti in pozneje predstojniki posameznih oddelkov in kateder na Medicinski fakulteti, ko se je leta 1949 začel študij stomatologije. Ta peščica pionirjev – prof. dr. Jože Rant, prof. dr. Franc Čelešnik, prof. dr. Anton Logar, prof. dr. Lojze Brenčič, prof. dr. Vladimir Volovšek, prof. dr. Branko Palčič, prof. dr. Valter Krušič in drugi – je gradila Stomatološko kliniko s svojimi lastnimi rokami in postavljala temelje slovenskega strokovnega, pedagoškega in raziskovalnega dela na področju zobozdravstva. Ta tri področja so še danes stalnica dela na Stomatološki kliniki.

Strokovno delo se razvija v okviru šestih centrov – Centra za otroško in preventivno zobozdravstvo, Centra za čeljustno in zobno ortopedijo, Centra za ustne bolezni in parodontologijo, Centra za zobne bolezni, Centra za fiksno protetiko in Centra za snemno protetiko. Podpore centrom nudijo ustrezni zobotehnični laboratoriji in radiološka služba. V vseh organizacijskih enotah zobozdravniki in njihovi sodelavci obravnavajo paciente s kompleksno oralno patologijo, ki zahteva specialistično in interdisciplinarno oskrbo pacientov iz celotne Slovenije. Obenem je Stomatološka klinika tudi mesto, kamor na konsultacijske preglede prihajajo pacienti iz Kliničnega centra, ki potrebujejo zdravljenje zob, obzobnih tkiv in bolezni ustne sluznice pred zahtevnimi kardiovaskularnimi, transplantacijskimi in drugimi kirurškimi posegi. Specialistične stomatološke obravnave so deležni tudi pacienti z infekcijskimi, krvnimi, kožnimi in drugimi sistemskimi boleznimi. V zadnjem desetletju smo okrepili tudi zobozdravstveno oskrbo v splošni omami za otroke in odrasle s posebnimi potrebami. Na žalost pa zobozdravstvene oskrbe vseh teh bolnikov ne moremo pokrivati tudi zaradi velikega pomanjkanja anesteziologov.

Na področju čeljustne in zobne ortopedije se na Stomatološki kliniki zdravijo najtežje nepravilnosti, tudi tiste, ki zahtevajo poglobljeno sodelovanje s čeljustnimi kirurgi, parodontologi in protetiki. V okviru Centra za zobne bolezni se še vedno kažejo potrebe po zahtevni in sodobni endodontiji s pomočjo mikroskopa. Na Centru za ustne bolezni pa se večja priliv pacientov z boleznimi ustne sluznice in predvsem problem množice pacientov z napredovalo parodontalno boleznijo, ki je posledica neustrezne diagnostike in ukrepanja na primarni zobozdravniški ravni. V okviru Centrov stomatološke protetike pa se odvija rehabilitacija tistih pacientov, ki potrebujejo kompleksno protetično oskrbo, in pacientov po obsežnih operacijah obraza zaradi raka ali poškodb.

Pedagoško delo je druga osnovna sestavina delovanja Stomatološke klinike. Vse od leta 1949 je Stomatološka klinika učna baza za študente stomatologije. V tem dolgem obdobju je Stomatološke klinika v sodelovanju z Odsekom za dentalno medicino Medicinske fakultete izobrazila več kot 1600 stomatologov in stažistov ter več kot 200 specialistov vseh vej zobozdravstva. Kljub poskusom decentralizacije in prenosa dela specialističnega izobraževanja Stomatološka klinika ostaja edina terciarna

zobozdravstvena ustanova v Republiki Sloveniji, ki s svojo kadrovsko zasedbo omogoča nemoten, kakovosten in interdisciplinarno podprt pouk specializacij. Dejstvo, da je večina stomatologov na Stomatološki kliniki tudi habilitirana na Medicinski fakulteti, je porok za visokokakovostno pedagoško delo na dodiplomskem in podiplomskem pouku v vseh desetletjih obstoja Stomatološke klinike in upamo, da bo tako tudi v bodoče.

Pomemben prispevek sodelavcev Stomatološke klinike na področju izobraževanja pa so tudi predavanja na vsakoletnem republiškem seminarju Društva zobozdravstvenih delavcev Slovenije in članki, ki jih sodelavci stalno objavljajo v Zobozdravstvenem vestniku.

Raziskovalno delo kot tretja sestavina dela Stomatološke klinike je od skromnih začetkov v prvih desetletjih, ko so se ustanovitelji Stomatološke klinike ukvarjali predvsem z gradnjo klinike in postavljanjem temeljev pouka, v zadnjih treh desetletjih dobilo močnejši zagon. To se je kazalo v rastočem številu raziskovalnih projektov in programov, v katere je bila vključena večina sodelavcev klinike. Rezultati te dejavnosti so večje število magisterijev, doktoratov znanosti, objav v tuji in domači strokovni literaturi tek aktivnih nastopov na domačih in mednarodnih kongresih in konferencah. Za razvoj raziskovalnega dela je potrebno pohvaliti vse mentorje, ki nesebično žrtvujejo tudi svoj prosti čas za vodenje raziskav v okviru študentskih Prešernovih raziskovalnih nalog, specialističnih nalog, magistrskih del in doktorskih disertacij.

Kadrovska zasedba na Stomatološki kliniki je v grobem še vedno taka, kot je bila dolga desetletja. Možnosti zaposlovanja v okviru Klinike kot dela javne zdravstvene službe so majhne in v glavnem mogoče samo na podlagi upokojevanja sodelavcev. Kljub temu nam je v zadnjem desetletju uspelo pomladiti tako vrste stomatologov kot zobotehnikov in sester, čeprav ne enakomerno na vseh posameznih centrih klinike.

Materialni pogoji za delovanje Stomatološke klinike in v veliki meri tudi za potrebe pedagoškega procesa so tako v preteklosti kot tudi v sedanjosti zagotovljeni s programi Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Na žalost so ta sredstva premajhna, da bi omogočala nabavo opreme, instrumentarija in materiala, ki jih zahteva sodobno, kakovostno strokovno delo v vseh vejah zobozdravstva. Tako se soočamo z dejstvom, da so na Stomatološki kliniki vrhunski strokovnjaki z velikim znanjem, ki ga zaradi omejenih materialnih pogojev ne morejo vedno uporabiti.

Nadaljnji razvoj Stomatološke klinike je odvisen tudi od možnosti prostorskega razvoja. V okviru Stomatološke klinike smo v zadnjih desetletjih prezidali vse mogoče notranje prostore in tako praktično izčrpali možnosti prenove v več kot 50 let starem traktu ob Zaloški cesti in več kot 40 let starem traktu ob Lipičevi cesti.

Kljub zaostrenim možnostim za izgradnjo novih objektov v zdravstvu menim, da je nastopil čas za novogradnjo Stomatološke klinike, zato predlagam ustanovitev Sklada za izgradnjo nove Stomatološke klinike in vabim vse bivše študente in sodelavce, da začnejo solidarnostno zbirati sredstva za uresničitev tega cilja.

Iskreno se zahvaljujem vsem sodelavcem Stomatološke klinike in še posebej vsem direktorjem, prof. dr. Jožetu Rantu, prof. dr. Čedomirju Ravniku, prof. dr. Francu Farčniku in prof. dr. Mitji Bartenjevu, ki so v teh 60 letih soustvarjali in vodili kliniko in pripomogli k njenemu ugledu v slovenskem zdravstvu in celotni družbi.

Uroš Skalerič